

इय (von यन् 1) m. a) *Lehrer* (गुरु) *TRIK.* 3, 3, 306. *MED.* j. 5 (m. f. n.). — b) ein Bein. *Brhaspati's*, des *Lehrers* der Götter, *ÇANDAR.* und *ÇJOT.* im *ÇKDra.* Vgl. *इन्द्रेय*. — 2) f. *इया* a) *Opfer* *P.* 3, 3, 98. *Vop.* 26, 186. *TRIK.* 3, 3, 306. *MED.* *गर्भेया* *KĀṬA.* Çr. 1, 1, 13. *स्तुत्याज्ञेया* 12, 3, 13. *देवतेया* 25, 4, 15. *पश्चिमेया* 6, 1, 1. 7, 18. 18, 6, 33. 25, 4, 42. 5, 15. *M.* 1, 89. 90. 2, 28. 8, 311. 11, 242 (an den beiden letzten Stellen pl.). *BHAG.* 11, 53. *MBh.* 3, 121. 11315. 14138. *R.* 2, 33, 20. *Suçr.* 1, 24, 19. 148, 2. 335, 2. *RAGH.* 1, 68. 3, 48. 15, 2. *BHAG.* *P.* in *VP.* 42, N. 21. *भूतेय* adj. der den *Bhūta* opfert *BHAG.* 9, 25. *इयाशील* häufig opfernd *AK.* 2, 7, 8. *H.* 818. — b) *Verehrung* (अर्चा). — c) *Gabe* (दान). — d) *Verbindung* (संगम) *TRIK.* *MED.* — e) *Kupplerin* *TRIK.* 2, 6, 6. — f) *Kuh* *RĀGAn.* im *ÇKDra.*

इय्याक m. *Seckrabbe* (जलवृश्चिक) *TRIK.* 1, 2, 19. *HĀ.* 189. *मत्स्यविशेष*: *इय्यालो मोर्चाचिडु* इति भाषा *ÇKDra.*

इय् s. u. *इय्* mit *सम्*.
इय् viell. eilen, irren: त्वं त्यमितो (partic.) रथमिन्द्र प्राथः सुतावतः *RV.* 10, 171, 1. *इय्*, ऐति gehen *DHĀTUP.* 9, 31. — Vgl. *इय्*.

ई m. *Schilf* oder überh. *Gras*: यद्ये ई इव कायनो ऽप्ये द्वाक्षवीरका *AV.* 6, 14, 3. ein Geflecht daraus, *Matte*: ईस्य ते वि चतान्यपिनद्धमोपाण्वन् 9, 3, 18. — Vgl. *इसून*, *इय्*.

इय m. N. pr. eines *Bhārgava*, nach *RV.* *ANUKA.* Verfasser von *RV.* 10, 171; gebildet aus der u. *इय्* angeführten Stelle.

इय N. pr. eines *Kāvja* *KAUSH.* *Ba.* 7, 4 in *Ind.* *St.* 1, 193. 2, 308.

इयसून (इय + सून von *सिन्*) n. *Schilfgeflecht*, *Matte*: वैतस इयसून उत्तरतो ऽश्वावाययाति *ÇAT.* *Br.* 13, 2, 2, 19.

इय्वर (इय् Wunsch + चर) m. ein freiumherwandernder Bulle *AK.* 2, 9, 62. *H.* 1259. — Vgl. *इवर*, *इय्वर*.

इतिमिका f. Titel eines Abschnitts in der *KĀṬHAKA* - Rec. des *JAṬ.* *V.* *Verz.* d. *B.* *H.* *No.* 142. *WEBER*, *Lit.* 87. *Ind.* *St.* 1, 69.

इय् f. nur gebraucht im instr. gen. abl. sg. (*इय्या*, *इय्याम्*); nom. (*इय्या*) und acc. pl. (*इय्याम्* und *इय्याम्*). 1) *Labetrunk*, *Labung*; den Göttern gegeben: *Spende*: यद्ये यं वः प्रयमं देवयज्ञे इन्द्रयानममूर्ममकृण्वतेऽः deren von *Indra* getrunkene Woge die Gottverlangenden zuerst zu *Labetränken* machten *RV.* 7, 47, 1. (*सरस्वति*) सकृद्वार्षमिक्का अत्र भागं रायस्पोषं यज्ञमानेषु धेहि 10, 17, 9. प्र दीधितिर्विद्यवा रा जिगानि केतारमिक्कः प्रेयमं यज्ञेय्ये 3, 4, 3. *इय्यास्वति* heisst *Pūshan* 6, 58, 4 und *Brhaspati* 5, 42, 14: प्र सुष्टुति स्तनयसं रुवत्तमिक्कस्वतिं अरितनूनमेश्याः. — 2) pl. Bezeichnung des Gegenstandes der Andacht, welcher in der dritten Stelle der elf *Àpri* (in der vierten, wo zwölf gezählt werden) angerufen wird. Das Wort hat in dieser Bedeutung seine Anknüpfung einzig an *RV.* 3, 4, 3 (s. oben) und ist im Uebrigen eine auf Vermengung der Bedeutungen 1 und 3 beruhende, zugleich etymologisch irriige Abstraction aus dem Inhalt der betreffenden *Àpri*-Liederverse, welche an *Agni* als den zu erflehenden oder erflehten (*ईय*, *इति* u. s. w.; vgl. *ROTH*, *Erll.* zu *NIR.* 8, 7) gerichtet sind. *इया वृक्षीरिव यज्ञति* *TS.* 2, 6, 1, 4. *इया यज्ञति वर्षा द्यावर्हन्ते* 1. *इया यज्ञत्यज्ञे वा इयः* *AIT.* *Br.* 2, 4. *इया अय्य अय्यस्य व्यन्तु* *ĀÇV.* *Çr.* 1, 5. *अय्येया यज्ञति वर्षा वा इय इति* *ÇAT.* *Br.* 1, 5, 1, 11. *प्रजा वा इयः* 1, 3, 6, 1, 8. Als pl. ist es nach diesen Vorgängen auch *NAIGH.* 5, 2 zu verstehen, während es von *JĀSKA* *NIR.* 8, 7 irrig für

sg. m. genommen wird. Vgl. *इय*. — 3) übertragen gleich anderen Bezeichnungen des *Fließenden* auf die *Rede* (vgl. *सरस्वती*, *मही*): *Ergiessung*, *Fluss heiliger Rede* und *Andacht*, *Strömung des Gebets*: स कृव्या मानुषाणामिक्का कृतानि पत्यते *RV.* 1, 128, 7. *अय्य इया समिद्यसे* 3, 24, 2. *नि वा द्ये वीरेण्यं दत्तस्येका संकृत्* 27, 10. *VS.* 21, 32. Besonders in der Verbindung *इय्यस्वदे* (vgl. *P.* 8, 3, 53) an der Stätte heiliger *Ergiessung* d. h. am *Altar*; womit auch nach der ersten Bedeutung: am Orte der *Spende* zusammentrifft: (अय्यः) *इय्यस्वदे* मनुषा यत्समिद्धः *RV.* 2, 10, 1. *इय्यस्वदे* प्रति कृया घृताचीम् 10, 70, 1. 91, 1. *इय्यस्वदे* इषय्यीयः सन् 6, 1, 2. 1, 128, 1. 10, 191, 1. *VS.* 21, 29. 28, 1. Vgl. *इय्यस्वदे* (sic) n. N. eines *Tirtha* *MBh.* 3, 6047. — Verwandt mit *इरा* und *इय्* nom., aber nicht mit *ईय*; vgl. *इय*.

ई m. nur in der Formel *अय्यिरिड इति*: *VS.* 2, 3, wo es von *Manuh.* nach der gangbaren Ableitung dieser Wörter von *ई* als der anzustellende erklärt wird, aber richtiger durch der Angeflehnte der Gebets-*ergiessung* gedeutet oder als Entstellung einer anderen Formel angesehen werden kann; vgl. 21, 32. Schon die *BRĀHMANA* zeigen hinsichtlich dieser ganzen Wörterfamilie Unsicherheit und Verwirrung. Ueber *NIR.* 8, 7 s. unter *इय* 2. Nach dem *MATSJA*-*P.* im *VP.* 349, N. 5 ist *इय* oder *इल* der älteste Sohn *Manu's*, der in eine Tochter *इया* oder *इला* später umgewandelt wurde.

ईया (je nach der Schreibweise der einz. Bücher auch *इया*, *इला*) f. 1) *Labetrunk*, *Labung* (nam. von *Milch*); *Erfrischung*, *Belebung*; *Erquickung*, *Genuss*, *Wohlbehagen*; *Lebenskraft*; auch im pl. gebraucht. *NAIGH.* 2, 7 unter den Namen für *Speise*. *इया* नो मित्रावरुणोत वृष्टिस्त्वं दिव ईवते जीरदान् *RV.* 7, 64, 2. घृतेर्गव्यंतिमुत्तमिक्काभिः 63, 4. *इयाभिर्वृष्ट्ये*: सकृ 5, 53, 2. तस्मा *इया* पिबते विश्वदानीम् 4, 50, 8. उत नो गोमनस्काधि हिरेण्यवतो अय्यिनः । *इयाभिः* सं रभिमहि 8, 32, 9 (vgl. *समिद्या* *रभिमहि* 1, 34, 4). *अनूनावास* *इया* मदेतो मितस्यो वारिमना पृथिव्याः 3, 39, 2. *इयेया* सधमादे मदेतो व्याकष्येन सूर्यमुच्चरन्तम् *AV.* 6, 62, 3. *RV.* 3, 53, 1. वर्धयेका मदेम शतकिमाः सुवीराः 6, 10, 7. *इयामन्यो* जनयद्भनमन्यः प्रजावतीति यि या धेतनस्मे 82, 16. *अय्यं* प्रजावती गृहे ऽस्यतीति दिवे दिवे । *इया* धेनुमती दुहे 8, 31, 4. नमस्वत्ता धतदत्ताधि गते मित्रासाधे वरुणोऽमवृत्तः 5, 62, 5. 6. 1, 40, 4. 48, 16. 186, 1. 2, 1, 11. 3, 1, 23. 34, 20. 7, 102, 3. 9, 62, 3. 108, 3. 10, 36, 5. 64, 11. *इयायास्पृत्रः* (vgl. *P.* 8, 3, 54) heisst *Agni* (vgl. *उती नपात्*) 3, 29, 3. *अनं वा इया* *AIT.* *Br.* 8, 26. — 2) *Spende*, *Libation* (von *Milch* und *Milchigem*): *अय्ये* दाशेम् परीकभिर्वृत्यद्विष्ट कृव्यैः *RV.* 7, 3, 7. *इया* प्रिया यक्षा कृविः *AV.* 14, 7, 18. *VS.* 12, 74. 19, 29. 21, 14. 28, 3. 26. *इय्यैकामाकृतिभिः* *MBh.* 2, 1304. Im Besondern heisst so eine feierliche *Spende* aus viererlei *Milchstoffen* bestehend, welche in ein Gefäß mit Wasser geworfen und theilweise von dem Priester und den Opfernden genossen wird. Die Handlung fällt zwischen die *Prajāḡa* und *Anujāḡa*. Ihre Beschreibung findet man ausgesponnen zu einer Legende von *Manu* und seiner Tochter *Idā* *ÇAT.* *Br.* 1, 8, 1, 1. fgg. die Vorschriften z. B. *ĀÇV.* *Çr.* 1, 7. Der Stoff der *Spende*, wenn er aus dem Gefäß in die Hand des Priesters übergegangen ist, heisst *अवातरेय*. — *ÇAT.* *Br.* 1, 7, 4, 9. 2, 5, 2, 40. 3, 10. 11, 7, 2, 5. *AIT.* *Br.* 2, 30. *KĀṬA.* *Çr.* 1, 8, 41. 2, 1, 4. 4, 6. *इयाप्राशित्रे* n. (copul.) *ÇAT.* *Br.* 2, 6, 1, 33.